

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

в Австрії:

на цілий рік	. . . . . 20 кор
на пів року	. . . . . 10 кор
на чверть року	. . . . . 5 кор
на місяць	. . . . . 170 кор

За границею

на цілий рік	. . . 16 рублів або 36 франків
на пів року	. . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноким число по 10 сот.

РУСЛАНА

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милость віра не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят • 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. л. Домбровського (Хорунджини) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гансмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Домагання Русинів на полі середних шкіл.

(Δ) Не маємо перед собою повного висліду вписів рускої молодіжи до середних шкіл, однак з того, що доси було оповіщено по дневниках, можна впевнитися, що сего року не тільки удержала ся значна фреквенція рускої молодіжи по всіх школах, яка вже появляє ся від кількох літ, але навпаки навіть ще значно зросла. Є се найпевніший доказ, що руска суспільність відчуває потребу науки і просвіти і доходить до сего погляду, що лише просвітою і наукою зможе собі здобути приналежне становище, побіч інших культурних народів. З другого знов боку ся обставина, сей значний приріст рускої молодіжи в середних школах стає також певним доказом дійсної потреби середних шкіл з рускою викладною мовою, а вписи до ново відкритої І-ї класи рускої гімназії в Станиславові, котрій противники культурного розвитку Русинів в краєві соймі цілих п'ять літ робили неможливі перепони, показують наглядно, як безосновне було говоренє таких Ценьських, Целецьких і т. д., що нібито не буде учеників для рускої гімназії, що руска суспільність не хоче руских гімназій, а коли навіть зголосить ся певне число учеників, то се лише під впливом агітації. Годіж се приписувати впливови агітації, наколи н. пр. до І. кл. акад. гімназії у Львові зголошує ся 280 учеників (по інших краях ціла 8-класова гімназія має звычайно тільки учеників!) або коли н. пр. в Перемишлі рівнорядні відділи (по три і по два в одній класі) мають по 70 або понад 70 учеників!

Але не тільки до гімназії з рускою ви-

кладною мовою напливає значне число руских учеників, бачимо се і в польських гімназіях н. пр. в Бережанах, Дрогобичі, Самборі, Стрию і т. п., а з двох перших місцевостей вплинули до краєв. ради ник. подання родичів, в котрих они з покликанєм на краєвий закон про викладний язик домагають ся введеня для своїх дітей, котрих число в одній класі перевищує 25 учеників, рускої мови викладної. Однак в тих домаганнях рускі родичі поступають або не практично або не зовсім згідно з основою сего закона, а тим наражають ся або на проволочку справи або на відмовну відповідь шкільних властей. Можна іменно мати на бачности або артикул 5. б) закона кр. з 22. червня 1867. змінений як раз що до сего арт. 5. краєвим законом з д. 31. мая 1884. р., або артикул 7. закона кр. з 22. червня 1867. змінений кр. законом з 8. вересня 1880.

Артикул 5. б) сего кр. закона звучить: «О часовій потребі і можности заведеня побіч викладів в язичі польскім також викладів руских в поодиноких предметах науки, орікає в кождім данім случаю власть шкільна краєва на домагання родичів що найменше 25 учеників».

Із сего виходить, що на основі сего артикулу можуть рускі родичі (найменше 25 учеників) домагати ся від ради шкільної краєвої заведеня руских викладів побіч польських в поодиноких предметах, так як то н. пр. в семінариях учительських східної Галичини часть предметів викладає ся по польски, а інші предмети по руски, або як н. пр. в черновецькій гімна-

зії побіч німецьких викладів, три предмети викладані рускою мовою. Рішенє такого домагання належить до обсягу власти ради шкільної краєвої і такі домагання належить звертати до кр. ради шк.

Однак при сій нагоді звернемо також увагу руских родичів на практичний спосіб домагання, щоби оно дійсно osiąгнуло успіх. Шкільна власть краєва може квестионувати, чи підписи є автентичні і за тим, чи родичі тих учеників дійсно самі бажають такого приміненя закона, отже треба поступати так, щоби з гори був виключений всякий сумнів, щоби не треба доперва робити в тім напрямі дождженя, а тим саму справу проволікати або навіть ударемнювати.

Отже перша річ, щоби справою самою заняв ся хтось поважний становищем (вжеж в Бережанах повинно ся найти хочби один двоє поважних становищем Русинів) або н. пр. філія Руского Товариства педагогічного. Найпрактичніше було би, як би ті рускі родичі зголосили ся в дирекції гімназії і там зложили свою заяву, та просили дирекцію се списати протоколярно (сего дирекція не може відказати ся), а поданє своєю дорогою внести до краєвої ради шкільної з підписами всіх з покликанєм на сю протоколярну заяву зложеною в дирекції. Колиж би так не зроблено, то легко можна би предложити і нотарияльну легалізацію підписів.

Однак були вже такі случаи і здає ся повторили ся і сего року, що рускі родичі (н. пр. в Дрогобичі) домагали ся з покликанєм на повиспий артикул кр. закона введеня руского язика яко викладного для своїх синів в першій класі. Отже в тім случаю заходить незрозуміне закона, бо заведеня викладної мови в одній класі або ці-

Іван Коссак.

ЗКУЗНІ.

І. Майстрова.

Федька всі поштуркували. І старший термінатор Максим і челядник пан Ігнац, а вже найбільше майстрів Михайло.

Не злюбив єго від початку — той годі.

Доброго слова Федькови не дав, не кликав єго інакше як «бойко».

І пан майстер, хоть як рідко сходили до кузні, бо Михайло сам вже варстат провадив, кликали єго «бойком». Перед майстром тремтів Федько мов перед огнем.

Майстер острый — страх острый.

Майстер у кузню, всі мов потуманіють.

Того накричать, тамтому дадуть в потилицю, раз і самого пана Ігнаца потовкли добре.

Федько бояв ся майстра, гірш всіх — майстер в кузню, Федькови нога задеревіла — ані руш «димати».*

Чом не димавш бойку!« — гримнули.

«Та я прошу пана...» слізьми залив ся, негоден і словечка більше промовити.

«Ой дурний ти бойку — дурний — як чобіт, що з тебе за коваль буре, тобі до шевця,

*) Димати: вправляти в рух ногою міх ковальський. не до порядного ремесла — дивись, так ся димає...»

Як пан майстер взялись до міха — то аж вугле на гарищу підсакаувало.

Федько дививсь — дививсь пильно і ані руш так второпали.

Вже другий місяць в терміні і димати добре не навчив ся.

А димане то не аби що.

От так від рана, від 5. години стань при огниці і рушай ногами на переміну.

Змучить ся права — давай лівою — змучить ся ліва — дамай знов правою.

І так цілєсенький божий день — а тут сонечко боже пече й пече, а тут від огня бе горячо, чорна сорочка прилипла до тіла, з лица обмазаного сажкою сливають і канають на сорочку чорні болотністі каплі — в очи скачуть искри — а ти димай і димай до пізнєсенької ночі.

Федькови страх спати хотілось — бувало нераз димаючи здримав ся.

Раз мало не впав на розпалене залізо.

Що не насміялись з него — не напшили.

«Ого бойко спати хочє... бойко спановив ся в місті, бойку, можеб тобі матрац дати...»

Раз велика робота була — віз кончє мав бути готовий — а ще люди, то з підковами, то з колесами, то з серпами — жнива в полі — жнива у коваля.

Федька збудили о 3. годині рано.

Димав що сила, на два огні днесь робили.

Федько упадав з утоми — лице все чорне,

днесь якось більше почорніло, очи запались в глуб. Кости єго боліли — в голові шуміло, руки безсилно опадали — він опертий о стіну — видавсь мов мертвець, якби не ноги, що підносились у гору на переміну.

Ті ноги тяжіли йому днесь страшно — здавалось йому, що то не ноги, а дві величезні колоди, окуті грубим залізом.

Сонічко боже вже давно зайшло — в фабриці вже давно витрубіли «файрант», в кузні як в пеклі, дзеньканє молотів, сапанє міха, крик челяди.

Федько вже дуже змучений, дивить ся змученими очима в огонь, ясний, ясенький огонь... у них в дома, на селі, він нераз сідав при огни — сідав не стояв.

Бувало, виїхав з кіньми на ніч, палив з товаришами огонь, пік бараболі.

Його товариші днесь певне у поли, така ясна, погідна ніч, они певне палять огонь, такий от огонь, тамтой огонь не пече так в лице, не кидає таких пекучих искор.

Дививсь в огонь... доюкола гук, крик, стукіт молотів, він дивить ся в огонь, йому здаєсь, що він у поли, при огни, о... о... печуть ся бараболі... буде їсти, він дуже дуже голодєнь...

Сильний біль в лиці — протер очи — пан Ігнац відвинув руку — біль в другім лиці.

Федько здубєнів. Не знав що і защо... бачив огонь... в вїм печені бараболі... бачив розлюченого Ігнаца, чув сильний біль, не міг однак доміркувати ск, що з ним діє ся.

лій школі середній можна домогати ся на основі арт. 7-го сего закона, котрий звучить: «О змінах що до викладного язика в середних школах з публічного фонду удержуваних, в загалі, а в подрібности маючих на цілі поступенне розширене викладів в рускїм язичі через заведенє его стало або в поодиноких клясах головних або рівнорядних, або з часом в цілих гімназиях або реальних школах, становити буде вбудучности **сойми по вислуханю повітових рад**».

Коли отже рускї родичі звертають ся з таким домаганєм до краєвої ради шкільної, то наражують ся на таку відповідь, що краєва рада шкільна відошле їх з тим до сойму, до котрого компетенції се належить. Отже вносячи поданя такі, треба добре застановити ся, добре і виразно сформулювати своє домаганє на основі арт. 5-го б), наскільки вносить ся его до кр. ради шк.

Але вже й ті домаганя Русинів, зовсім оправдані значним впливом рускої молодіжи до середних шкіл, затревожили наших всепольсків і *Słowo polskie* вже придумує способи, якби ударемнити дальше засновуване руских гімназий. Говорить оно, що Русини домагають ся там, де є польська гімназия, заснована також рускої і тим способом нібито вимусили, що в Станиславові відкрито руску гімназию. Радить отже *Słowo polskie*, щоби рада шкільна краєва засновувала польскі гімназии по містах, де ще нема середних шкіл, як в Рогатині, Підгайцях і т. д., а тим способом обміне ся претенсі Русинів, також зарадить ся переповненю середних шкіл. Передовсім помиляє ся *Słowo polskie* о стілько, що Русини якраз домагали ся руских гімназий в Чорткові, Раві руск. і т. д., де нема польских, а самі Поляки не хотіли сего допустити, щоби не *ruszczyć kraju, gdzie niema polskich szkół*. А також помиляє ся *Słowo polskie* і в тим, мовби заснованє гімназий з Підгайцях, Рогатині і т. д. запобігло переповненю інших гімназий. Заперечує сему наглядний факт, що Дембіца між Тарновом а Ришевом зовсім не відтягнула з сих гімназий учеників, а те само будемо бачили на Мельцу. Нехай раз *Słowo polskie* освоїть ся з тим, що й Русини хотять учити ся в своїй рідній мові, а до того мають запоручене право основними законами.

Штовханець в бік — Федько очунав.

Чув крик челядника, сьміх другого хлопця, чув, знав, що его карають, бо заснав, спалив зелізо.

Пан Ігнац лютий мов скажений. Хопив молоток і вже ним замахнув ся, коли війшли у кузню — они.

Злапали Ігнаца за руку — молоток впав на землю.

Випровадили Федька з кузні, завели у кухню, дали вечеру і казали спати.

Федько положив ся на тапчан, прикрив ся старим сідром, не спав.

Довго Федько не спав. Думає про се, що склеїлось.

Двері відчинились — війшли они. Майстрова.

«Спиш Федьку?»

«Та ні, прошу пані».

«Болишь тебе?»

«Ні, прошу пані».

«На, напийсь молока, і спи, спи дитино, завтра до роботи не підеш».

Федько плакав.

Они, они, пані майстрова, они так ладно до него говорили, они йому молока дали, они йому казали „дитино“.

Федькови сниться ангел — білий, ясний ангел — з лица зовсім як они, майстрова.

Конець галицкої пропінації.

Довгі часи бороли ся наші світлі люди, зі «святию польскою коршмою», бороли ся і самі польскі демократи, признаючи єї матеріальним і моральним шкідником нашої суспільности взагалі, а особливо вищих верств. І які були дороги, на яких вела ся борба: одна дорога абстиненції тверезости, друга дорога реформи самої адміністрації вишків високових напоїв. Та против обох сих способів бороили ся завзято і успішно ті круги, в яких інтересі лежало, продавати багато і дорого алкоголь. Були се горальники-дідачі і шинкарі-жиди. А яких уживано впливів і способів до тої борби, се найкраще показує сатирична назва „святиї“ корчми...

Нині змінили ся часи багато. В обороні «святиї» колашної корчми нині вже стидно вступати приличному чоловікови. За абстиненційний рух ніхто нині не потерить переслідуваня, бо він став загальним навіть серед заможнійших, інтелігентних кругів. Алкоголь признали вже нині не жерелом здоровя і сили, важним предметом консумції, а шкідною, нищачою людській організм трутанною, якої консумція не даєть ся виправдати жадними науковими, розумними аргументами, а є тільки пороком і стидом нашої цивілізації. Вкінці що до самого права пропінації в Галичині, стало надто явним, що она є визиском всяких посередників на конто консумуючої публіки.

Певно, що найкраспа дорога борби против пропінації є борба против самого алкогольїзму, дорога тверезости, повної абстиненції від всяких горячих напїтків. Для абстинента всяка пропінація прямо не існує, не дотичить его і зникла би з лица землі, колиб ідея тверезости проникла найширші круги. Нині абстинентизм є о стілько лекший, що став вже свідомим рухом, вибором собі повагу і почесть, утвердив пересвідченє про свою хоєнність. Нині абстинентів не вважають вже відлюдками і оригіналами, але людьми розуму, волі, не слабосильними, чи хоровитими хирлялами, але здоровими довговічними людьми, які певно переживуть всіх непоправних алкогольїків.

Однак для загального економічного стану краю вістка про внесенє пропінації має велике значєнє. Се внесенє має наступити в р. 1910, а на місце пропінації має вступити податок, або оплата за шинкарскі концесії в сей спосіб, щоби попри усунєню давнійших пропінаційних тягарів, для краю все таки остало походяче звідси жерело доходу. Пропінація є не тільки шкідливою, лихою інституцією, але і хибною, нееконімічною. Обтяженє консумції не стоїть в жаднім відношеню до чистих доходів із пропінації. Після осуду знатоків се обтяженє виносить в Галичині 50 К на однім гектолїтрі горівки а 23 К на гектолїтрі пива, доходячи часом що до горівки до 120 К, а що до пива до 30 К. Тимчасом, вже пята частина тої самого обтяженя горівки а може трета від пива, в формі податку чи оплати, дала би краєви вже той сам дохід, що нинішний пропінаційний фонд, ще і разом з можливістю відшкодованя міст за утрату пропінації.

З сего обчисленя висновують дальше гороскоп, що коли горівка і пиво увільненє від пропінаційного тягару, подешевіють, то тоді збільшить ся їх консумція а тим самим і зростє краєвий дохід з тої жерела. Вправді з моральних і матеріальних згледів таке збільшенє консумції не є пожаданє, однак, колиб в будучині признано відповідним ограничити єї подороженєм напїтків, то дохід з них плив би все таки не до кишені приватних посередників, а на загальні цілі краю.

Овочева шкілька

в Maria Lanzendorf.

В віддалєню 14 км. від Відня лежить село і стация залізнича Maria Lanzendorf. Там заложено перед неможлими літами промислову шкільку овочеву, обчислену лише на продукцію деревець карлових.

Шкілька ся займає майже 8 гектарів простору. На сїм просторі плекають ся сотки тися-

чів дичок, підкладів на деревця карлові, іменно: пїгви (на карлові груші), райскі яблоска і дусини (на карлові аблінки), білі і турецкі вишні (на вишні і черехи), білі сливки (мірабельки на сливки і ренгльоти), усарки (на берескви і морелі), дикі рожі (на рожі пенні), жовті смородини (на пенні порічки і на пенний агрест).

Рікрічно ушляхотнюють ся в сій шкільці о-коло 40.000 деревець: щепленєм, лученєм, а переважно очкованєм; ушляхотнені деревця ідуть в продаж яко 1—2—3-літні щепки. Помимо високих цїн продажних — щепок 1-річний числить ся по 60 с, — двулїтний по 1 К — трїлїтний по 1.60 К; щепки виформовані в кордонї, веретена, пальметки, пірамїди, сьть продавані о 50% дорожше — має ся шкілька величезний збут; і властитель сам уважає сїю шкільку значимим інтеретом.

До щепленя ідуть лише по 10 з найліпших сорт яблоск і грушоск, припоручені на підставі довгих досвідів через долінно-австрійске товариство садівничє. Найголовнійшу вагу кладе управа сеї шкільки на правдивість сорт; і жаднє деревце не вийде з сеї шкільки без назви, з запорукою, що всяка помилка в назві є виключена. Тому кожде деревце дістає не лише з хвилиєю защепленя окрему сигнатуру, але і вписанє є з своїм числом, сортовою назвою, і часом щепленя в головну книгу шкільки. Ся незвичайна осторожніть, аби не було помилок з сортами мусить поводити і вищу цїну щепків.

Шкілька сама єсть обведена огороженєм дротяним з цинкованого дроту, о очках 6-6 см. проміру, високим на 1.7 м.; метр бтучий сего огороженя виходить на 2 К. Обгороженє те обезпечує шкільку совершенно перед зайцями.

Справа сеї шкільки спочиває в руках надогородника і двох огородників і помічників. До потрібних звичайних робіт уживає шкілька наймлевих робітників денних: мужчани сьть платні по 1.60—2.20 К, женщины по 1.40 К денно. В сезонї головного купна щепків, на весну, уживані сьть до викопуваня і накованя щепків робітники до тої вишколені, платні від штуки, зглядно від готового бальоту (пакунку).

Щепки карлові мають без зрівнаня менше збиту, чим щепки високі і низковенні, що колись розростуть ся широко; а таки на виплеканє самих карлових деревець ся одна шкілька уживає простор 8 гектарів, котрого огороженє саме цинкованою дротяною плетінкою коштує 2.400 К! А треба знати, що шкїлок овочевих є в самій околїці Відня безліч, і они всі стоять знаменито.

Помимо тих шкїлок, дродуючих річно сотки тисячів а може і мільони щепків (в одній околїці Відня), підносять ся в низній Австрії неустанно поважні голоси, що садівничтво тамже таки ще не розвилось в тїй мірі, якої потребує сеї край докончє.

А щож сказати о нашім краю? У нас і земля під сади дешєвша, дешєвший без зрівнаня і робітник; у нас садовини брак нечуваний, а підсонє на виплеканє гарної, дорідної і ароматичної садовини незвичайно догіднє; се сказали такі знатоки, яким єсть президент долінно-австрійского садівничого товариства. У нас стоїть отвором експорт дрібної садовини на північ, і на схід, що має підсонє для садовини некорисне сухє, степова; а шкїлок промислових на масову продукцію щепків у нас, в нашім краю, як нема так нема.

Обставини наші сьть для продукції щепків навичайно корисні: і дешєвий сорозмірно ґрунт на заложєнє обширїйшої промислової шкїлки і дешєвий робітник; і при продажі по 20 с за однорічну кріпку щепку властитель такої шкїлки мав би і забезпечений кольосальний збит, і зробив би добрий інтерес. Се знаємо з практики власної і з практики других. Зростаюча парцеляция ґрунтів уможливує набутє розмірно дешєвої, довільно вибраної землі під промислові сїялкові сади; національний інтерес вимагає забирати в наші руки всякий животний промисл, сполучений з найменшим, ба неможливим навіть ризиком; а таким промислом є точно садівничтво промислово, котрого підставою сьть овочєві промислові шкїлки.

Ми показали на загальнім зарисї шкїлки промислової в Maria Lanzendorf, до яких величєних мїр сягає в одній лише місцевости проми-

слове плекане самої лише карлової деревини. Може се, до чого там там сміливі взяли ся одиниця, стане бодай декому принукою до роздуманя, чи нас таки не стати на сміливі завести в нашім краю, так убогим в садовинау, шкільки для промислового плеканя садовини на ширшу скалю, хоч би дорогою спілки.

Господар.

3 широкого сьвіта.

З Буданешту доносить урядовий денник, що цїсар найвисшою постановою з дня 12. с. м. прийняв дїмісію цїлого угорського кабінету і рївночасно зарядив, що всі міністри мають вести дальше свої чинности аж до дальшої постанови. — Міжнародний антіалькоголічний конгрес займав ся вчера квестією приміненя шкільного вихованя до борби з алькоголем.

Землетрясене в Італії дало ся чути вчера знов в місцевостях: Родїцена, Месина, Реджіо ді Кальябрія і Лінео. В Реджіо ді Кальябрія наступило оно двічі вчерашнього дня і тревало по кілька секунд. Населене страшно занепокоєне тими поновними землетрясениями і втікає з домів в чисте поле.

З Петербурга потверджує ся вість про знесенє указу з 1876 р. що до заказу української мови. Свобода українського слова має однак стати ограниченою тим, що буде підлягати цензурі популярних видань для народа, як се дїє ся з такимиз російськими популярними виданнями. — „Петербург Газета“ доносить, що від нового року в Росії має бути заведений календар після нового стилю.

Шведско-норвезкї переговори в квестії розділу Унії тривають в дальшій ходї, однак без слїдного успїху. Засіданя делегатів відбувають ся по два рази денно, однак Норвезці обстають з цїлою рішучістю при усьвіях, ухвалених штортінгом. Ситуація є вже безнадїйна, однак зрване переговорів не грозить еще вибухом війни.

Холера, яка в Галичинї уже урядово признана і оголошена за вигаснену, ширить ся еще завжди в Прусах і в Конгресівцї. Берлінський Staatsanzeiger доносить, що від 13.—14. с. м. зголошено 9 нових случаїв холери, з них два смертельні. Загаком до тепер захорувало на холеру 180 осіб а померло 66. Пруске правительство починило далеко сягаючі осторожности против ширеню холери. Відкликано маневри коло Торуня, всякі зїзди і збори в околицях, де проявили ся випадки холери, там заведено карантану в пристанях і здовж російської границї, бо сконстатовано, що холеру заволїкли авїдтам дарабники та робітники при бураках. Натомість російске правительство чи затаює, чи не журить ся проявами азійської холери в Конгресівцї, хотїя приватні звістки доносять, що она там ширить ся на добре.

Розрухи в Росії могли справді загрозити єї становиско і остати сильним союзником Японців, колиб ті були вели еще війну бодай з якого півроку. Тепер находят ся всюди склади оружя, які вказують на те, що приготовляло ся в Росії загальне повстанє, яке було би вибухнуло з неодолимою силою, колиб тїлько еще раз була Росії хибнула ся нога на далекім Сходї. Кілька таких великих складів оружя найдено в Варшавї, в Білімстоцї, в Київї, в Одесї, а на Кавказї крім найдених і відобраних ще і тепер находят ся тисячі карабїнів і револьверів в руках ворохобників, які розпоряджують навіть гарматами. Росія піднесла протест в Царгородї з причини, що за турецької границї напливають оруженї ватаги на поміч револютующим російським Татарам.

З Японії доносять про дальші розрухи на днях 12. і 13. с. м. В Йокгамї здемольовано 8 поліційних кіосків, багато урядничих домів і кинено ся на великі маґазини. Над раном прийшло з Токіо 400 вояків, які обсадили консуляти, маґазини і резервоари з нафтою. Товпа кинула ся також на інтернованих Росиян, так що они разом з поліцією, під якої надзором остають, мусїли оборонятися з оружем в руках. З Токіо

доносять, що підчас тамошних розрухів 338 поліційних урядників віднесло рани. Урядовий денник «Корумін» висказує ся, що спалене християнських церков в Токіо має подібність до повстаня боксерів в Хїнах. Правительство заявило кілька провінціональних часописий, однак обурене против заклоченя мира на теперїшних усьвіях треває дальше. До Daily Express доносять з Чїфу, що в японській сухопутній армії і маринарцї запанувало велике невдоволенє з причини усьвій мира. Богато полків піхоти в Осока піднесло бунт. Вояки беруть удїл у всенародних вічах, протестуючих против мира і ухваливших кілька ворожих правительству резолюцій. Також затопленє панцирника «Мікаса» відносять до невдоволеня між маринаркою з вислїдів мира. «Мікаса» був адміральским кораблем і найдоконалишим судном японської маринарки, а може і цїлого сьвіта. Військові власти зарядили як найострийші міри против ворохобничого руху у війську.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско кат.: Антима, Тевктїста; римо-кат.: Людмили дїви. — В недїлю руско-кат.: Вавїла; римо-кат.: Лямберта.

— Число учеників-Русинів? Просило наших пп. читачів, котрим о се можливо вистарати ся, прислати нам викази числа вписаних учеників загалом, а з окрема Русинів, в середних школах, в учительских семінариях і в школах вправ, як руских так польських.

— З Перемишля доносять: На сей шкільний рік вписало ся до рускої гімназії в Перемишля: В приготовляючій класї 67; в I класї 142 (два відділи); в II класї 128 (два відділи); в III класї 104 (два відділи); в IV класї 85 (два відділи); в V класї 76 (один відділ); в VI класї 64 (один відділ); в VII класї 55 (один відділ); в VIII класї 53 (один відділ). Разом 774 уч. в 13 відділах. До того приватистів записало ся 7. Прирїст в порівнаню до попередного року шкільного 75.

— Пожарний «Сокол» в Задвірнім, передмістю Дрогобича, засновано на статутї львівського «Сокола». Намісництво вже затвердило статут.

— 100-лїтний ювілей бережанської гімназії назначений первїсно на 27. і 28. с. м. відложив комітет на 7. і 8. мая 1906. Комітет, до якого належить з Русинів п. Іван Рудницький, нотар в Бережанах, оголошує, що кожний учасник ювілею повинен надїслати свою фотографію і коротку житєпись, если хоче, аби его помістити в памятковім альбомї. Кожний, хто письменно аглоосить свою участь в ювілею і пришле 20 К, буде мати запевнений перевіз фякром зі стациї Потутор до Бережан і з поворотом, безплатну квартиру, безплатну карту везуу на всі торжествені ювілею, а передовсім на концерт, равт, академію і обїд.

— В академії ветеринарїї у Львовї відбудуть ся вписи від 1. до 8. жовтня. При вписї належить предложити сьвідоцтво зрілости з середної школи і метрику, а в случаю довшію павзи по зложеню іспиту зрілости також сьвідоцтво моральности. Вписове вносить 10 К, чесного не платить ся. Студії тривають 4 літа. Крім красивих стипендий утворено для слухачів ветеринарїї на сей рік три нові стипендії державні по 600 К. Інформацій удїлїть на жаданє ректорат академії ветеринарїї (Львів, ул. Кохановського 33). — Серед нинїшних обставин переповненя всіх сьвітских видїлів на університетї а вслїд за тим переповненя по урядах можемо поручити абсолютвантам середних шкіл львівську академію ветеринарїї. В послїдних роках від часу жаданя сьвідоцтва зрілости до впису на сю академію унало на нїї число слухачів. На подинючих роках буває ледви по кільканайцять слухачів і то переважно Сербів, Хорватів, Болгарів і Чехів, котрі по укінченю студий вертають на практику в свояси. З Галичан кінчать академію ледви по кілька на рік, а супроти великого запотребованя ветеринарїї число се є не вистарчаюче. Улекшенє студий на ветеринарїї треба також брати на увагу, бо майже кожний студент з Галичини дістає стипендію як не на I-їм то на II. році студий. В послїдних літах настало на університетах комплетне переповненє. Вглядї на посаду з філософічними студиями змалїли до нулі, бо на обох університетах у Львовї і в Кракові було в послїднім році по верх 1.800 слухачів і слухачок, значить, що року виходить укінчених філософів около 450, а місця для всіх не найде ся. Лікарів в Галичинї також поважне число і як вони самї голосять, нема в тїм заводї місця. З укінченими правничими студиями стоїть отвором для Русинів одинока адвокатура, бо в судївництві, скарбовости і поліції нема ані посад ані авансу. Львів-

ска політехніка переповнена, а укінчені техніки також всі не помістять ся в Галичинї і назначенї на еміграцію. Із сьвітских студий мають отже найліпші вигляди студії ветеринарїї.

— Іменованє. Директором V. гімназії у Львовї став іменований іменований директор рятівської гімназії, Йосиф Ногай на місце дотеперїшнього директора Франца Прухницького, котрий перейшов на емеритурю.

— Страйк львівських різників. По всіх більших а навіть малых містах Галичини різники, сьвідомї що конкуренції нїхто їм не буде робити, вишрубували цїни мяса високо до неможливости. З той причини львівський магістрат постарав ся, щоб крім мяса з худоби битої у Львовї продавано мясо провінціональне по дешевших цїнах. Від тижня почало около десятя різників з Наварїї, Щирця і ин. місточок продавати мясо на Стрілецькій площі по цїнах о одну третину низшу, чим у львівських різників. І в так короткім часї львівські різники, з яких, мимоходом кажучи, майже кожний доробив ся на маєтї каменицї, почувли конкуренцію і почали бурити ся та грозити страйком, если не дістануть уступок, а що найважнійше, если магістрат не знесе продажі провінціонального мяса. Вчера зробили львівські різники збори в салї «Гвязди», на яких ухвалено страйкувати. Збори мали перехід бурливий. Весїдники жалували ся, що худоба тепер дорога і мяса не можна дешевше продавати. По довгій дискусії один з різників поставив внесенє, аби знизити плату різницьким челядникам і аби зменшити число челяди, а натомість уживати хлонцїв і парубків. Тодї виступив один з соціялістів п. Оренштайн і в звав всіх челядників до страйку. Челядники прийняли ті слова оплесками і з «Червоным штандарем» вийшли зі салї. По короткій нарадї різницькі майстри ухвалили також страйкувати від нинїшнього дня. Можна їм лише випродати оставший запас мяса, але бити худобу не вільно, поки страйк не скінчить ся. Львовяни радять собі, як можуть, з мясом. Одні купують мясо провінціональне, другі посилають по мясо за рогачку, инші постять з набїлом. Страйк може тревати довгий час.

— Огні. В Турівцї коло Скалата зничив огонь 14 господарств зі всіма припасами збіжя. В огні згинуло кілька штук худоби. — Село Цебрів коло Глубичка вигорїло майже до тла. Задля браку води ратунок був майже неможливий. — Дня 12. с. м. вибух грізний пожар в місточку Кукизові коло Яричева і зничив около 50 домів зі всіма господарскими будинками. Шкода виносить около 200.000 К. На ратунок прибули між иншими добре зорганізовані сокільські пожарні сторожі з сикавками з Ременова і Лїшюк мурованих.

Всячина.

— Християни в японській армії. Між вождями японської армії і флоти є немало християн. Генерали Курокі і Оку належать по презвитериянської церкви і відривають важну ролю в своїх віроїсповїдних громадах. Адмірал Тоґо і вице-адмірал Урїо є також християнами. Ген. Ояма ще не належить до християнської церкви, але має небагом охрестити ся. Его жінка є горячою християнокою. Між низшими офіцерами і рядовими японської армії є велике число християн. В японских шпиталях є по бібліотеках много примірників св. Письма, яке на жаданє кождому хорому видають до читаня. Власти дозволяють без перепони заходити християнским місіонарям до військових шпиталів, де много хорих приймає хрещене.

— Не зривайте овочів за скоро! В дуже богатих околицях зривають овочі за скоро. Однакож таке скоро зриванє є дуже шкідливим. Бо треба передовсім знати, що кождий рїд овочів має свій час, в котрім дозриває. Овочі одного сорту дозривають скорше а другого пізнійше. А дозрілий овоч мож по тїм пізнати, що опадає із спивників, коли ми лиш піднесемо або легко рухнемо гїлею. Противно той овоч є нездирим, котрий треба доперва силою стряпати з дерева або відривати від спивника галузи. Отже вже сама природа дає нам спромогу пізнати, чи якийсь є дозрілий чи нї. Она то витворює у спивних овочів поміж спивником а місцем, де овоч прикріплений до спивника, коркову верству, котра не допускає дальше відживних соків до овочу, що приходять спивником. Тота верстка корку перериває звязь між овочем а деревом і овоч легко відпадає. Коли зриваємо овочі перед часом їх зрілости, то треба до того ужити певної сили. Спивник є ще тоді сильно зрелий з овочем, а наслідком сего є, що овоч відриває ся від галузки не сам а зі спивником, на котрім ріє. Але на тїм спивнику сугь пуплішки, котрі ховають у собі зародки овочів, що мають рости в слїдуючїм році. Колиж ми обірвемо разом з овочем й спивника, то ми стратили надю на урожай в найближшїм році. На жаль мож у нас дуже часто бачити, як по недівім обриваню або обтряню овочевих дерев лежать в садї цїлі купи листя і малых галузок з набряклими

пупішками. Наші овочеві дерева обдаровували би нас багатше і правильніше своїми плодами, колиб вже раз положено кнець за скорому і для того так шкідливому обриванню або обтрясанню дерев. А що передчасно зірваний овоч не має тої вартости, що дозрілий, се здає ся — занадто звісна річ.

Телеграми

з дня 15. вересня 1905.

Відень. Wiener Ztg. оголосила цїсарський рескрипт, яким скликає ся державну раду на 26. с. м.

Відень. Галицький сойм має зібратися на сесию 10. жовтня. Сесия потрєвала би около 6 тижнів.

Токію. Полїція доносить, що підчас послїдних розривів в Токію було ранених 338 поліційних урядників. З демонстрантів згинуло 9 осіб, а 380 було ранених.

Льондон. Корабель John Grafton, котрий не давно розбив ся коло Гельзінґфорсу, мав на каналі Ляманш забрати ладунок оружя з корабля Fullerton.

Надіслане.

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

перенїс ся зі Львова

до Тернополя

і ординує

в пасажи Адлера ч. 701 А.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. вересня 1905.

Нова сензаційна

програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В недїлі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що п'ятниці **High-Life** представлено. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9 З купленням білетом на фотелї, льожі і І-ряди крісла можна їхати даром на представлене омнїбусами Кольосою, які ждуть коло Віденської Каварні.

Ярослав Лопатинський.

Русалка,

вальс на фортеп'яні.

— Цїна 2 К; голоси на орхестру 3 К. —

Моя думо...

Слова І. Гаврилюка.

Пїсня про сопран або тенор. — Цїна 1 К.

Набути можна у всіх книгарнях; головний склад в Книгарні товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченки

у Львові (ул. Театральна ч. 1) повідомляє, що має на складі оцей новини: II том „Історії України-Руси“ Грушівського, II вид. брош. 7-50 К, опр. в полотно 8-90 К, опр. в півшкірок 10 К, Лепкого „В горах“ гарно оправні по 2 К, „За красою“, альманах в честь Кобилянської, брош. 3 К, опр. 4 К. — При замовленю оправлених книжок просимо подавати, якої краски має бути опера

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

стотаришене зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вклади до опрощення на 4 проц. і оплачує за вкладників податок рентовий; для ошадження коштів послїлки можна прислати гроші чеками Щадниці почтової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жаданє звертає ся вкладку кожного часу, навіть без виводження (за ескптом).

ПОЗИЧКИ удїляє „Джістер“ своїм членам на 6 проц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 лїт; при 30 ратах $\frac{1}{2}$ -річних вносять рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотєки або доброї поруки.

На парцелицію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до „Джістера“.

Членами можуть бути тільки члени обшару обшару в „Джістрі“.

Чистий зиск розділяє ся межї членів яко дивідєнди від удїлів і на добродїїні цїли. — Дотепер удїлів „Джістер“ на церкни, бурси, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Джістер“ 31/12 1904

Вкладки: 1.783.673 К.

Удїли членів: 133.117 К.

Ф. резервовий і ин.: 26.576 К.

Позички удїлені: 1.616.402 К.

Цінні папері: 123.627 К.

Льокації: 169.456 К.

На рах. біжучим: 81.938 К.

Житки і паперці

СОСІЛ

можна набувати в „Соціалістичнім Базарі“ у Львові і у всіх торговлях вкраю.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейський)

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Делятина (чер. Коломию $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ вкл. в нед. і свята), Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятиня,
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	7:30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокаля	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги,
8:05	з Станиславова, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Освєнцима,
8:15	з Самбора, М. Либорча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова Івонича, Н. Санча,
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина, Залїцки
10:05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11:10	до Белзця, Сокаля, Любачева
10:35	з Яшева, Лавочного, Калуша, Любачева	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинь, Чорткова, Залїцки, Гусятиня
11:45	з Ярослава, Стрия, Борислава	2:40	посп. Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
11:55	з Підволочиск, Гусятиня, Кошичинь, Козови	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	2:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Залїцки, Київ	4:10	до Яшева, Любачева, Хирова.
1:50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятиня, Кошичинь, Козови	5:50	до Коломиї, Жидачева, Керезмезе ($\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$)
3:45	з Стрия, Тухалі ($\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$), Скольного ($\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$)	5:58	до Яворова
4:32	з Яворова	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5:01	з Сокаля, Белзця, Любачева	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги,
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	7:30	до Рави рускої
5:45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселиці	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	10:05	до Перемішля ($\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ вкл.), Хирова, Івонича
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10:40	до Іцкан, Чорткова, Залїцки, Делятина, Сучави
9:50	з Самбора, Хирова, Сянока, Ясла	10:55	до Самбора, Хирова, Золотаного
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинь, Залїцки, Скали, Івана п. пустого, Гусятиня	11:05	до Підволочиск
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,		Іван п. Скали, Гусятиня, Потутор
12:20	посп. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Залїцки	11:10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги на дворець „Підзамче“	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
7:00	з Підволочиск, Одеси, Бродів	2:51	посп. до Іцкан, Керезмезе (від $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$), Калуша
2:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,	4:15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берліна, Праги,
5:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Залїцки, Потутор, Івана п. пустого, Скали, Гусятиня, Грималова		з двірця „Підзамче“
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинь, Чорткова, Залїцки, Івана п. Скали, Гусятиня	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятиня

Льокальні поїзди.

Приходять на головний дворець:	Відходять з головного двірця:
з Брухович від 14/5 вкл. 10/9 6:50, 7:50 рано, 9:55 передполуд. (тільки в недїлі і римо-кат. свята), 1:46 попол. (тільки в недїлі і р.кат. свята); 3:05, 4:16, 5:00 попол., 7:41, 8:55 вечером.	до Брухович від 14/5 до 10/9 вкл. 5:50 рано, 8:30 рано, (тільки що недїлі і свята р.кат.); 12:30 по пол. (тільки що недїлі і свята р.кат.); 2:10, 3:20 попол., 6:10, 7:30 і 7:55 веч.
з Янова 8:18 рано, 1:15, попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.), 4:32 попол., 8:45 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл.) і 9:25 вечером (від 14/5 до 10/9 тільки що недїлі і свята).	до Рави рускої 11:15 в ночи кождої недїлі.
зі Ширця 10:10 вечер (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлі свята).	до Янова 6:55 рано, 9:15 передпол. (від 1/5 до 30/9) вкл. 1:35 попол. (від 14/5 до 10/9 вкл. в недїлі і свята), 3:08 попол. (від 14/5 до 30/9 вкл.) і 5:58 попутудни,
з Любіня 11:52 в ночи (від 14/5 до 10/9 вкл. що недїлі і р.кат. свята).	до Ширця 1:55 попол. (від 1/6 до 10/9 вкл. в недїлі і свята), до Любіня в ед. 2:15 попол. (14/5 до 10/9 вкл. в нед. і свята)

ЗАМІТКА: Час середно-європейський рїзняє ся від часу львівського о 36 минут, а іменю 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 ми. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано об'єднано рамками. — Звичайні білети їзди як і всякі інші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в м'єстовім бюрї ц. к. держ. залїзниць, Пасаж Гаємана ч. 9.

Всілякі Купони

вильосовані

цінні папері

виплачує без потрчення провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Лев Лопатинський.

Перед і за кулісами

та другі оповіданя. ♦ ♦ ♦

— — — Ціна 1 К. — — —

Зміст: Перед і за кулісами. — Будник 417. — Ягоди. — Атак серця. — Збиточки. — Акторське щастє.

Набути можна в Ставропільській книгарні.